

Ši informacijos suvestinė parengta kartu su ES notariatų taryba (CNUe).**1 Kaip išdėstoma paskutinė valia dėl turto palikimo (testamentu, bendroju testamentu, paveldėjimo susitarimu)?**

Tarpvalstybiniu atveju testamentas galioja, jeigu jis atitinka valstybės, kurioje yra sudarytas, teisę.

Prancūzijoje galiojančios pagrindinės sąlygos

- Testamento autorius (testatorius) turi būti sveiko proto (Civilinio kodekso (pranc. *code civil*) 901 straipsnis).
- Testatorius turi būti veiksnus (Civilinio kodekso 902 straipsnis).
- Atskiros nuostatos galioja asmenims, kuriems taikoma teisinė apsauga. Todėl testamentą negali sudaryti jaunesni negu šešiolikos metų nepilnamečiai (Civilinio kodekso 903 straipsnis), o globojamiems pilnamečiams būtinas teismo ar šeimos tarybos leidimas (Civilinio kodekso 476 straipsnis). Asmenys, kuriems paskirta rūpyba (pranc. *curatelle*), testamentą gali sudaryti (Civilinio kodekso 470 straipsnis), atsižvelgiant į 901 straipsnio nuostatas.

Reikalavimai dėl formos

Prancūzijoje galima sudaryti keturių tipų testamentus:

- holografinį testamentą, kurį visą ranka turi surašyti testatorius; jis testamente taip pat turi įrašyti datą ir jį pasirašyti (Civilinio kodekso 970 straipsnis);
- oficialųjį testamentą, kuris sudaromas dviejų notarų arba vieno notaro ir dviejų liudytojų akivaizdoje (Civilinio kodekso 971 straipsnis). Jeigu testamentas sudaromas dviejų notarų akivaizdoje, jį jiems padiktuoja testatorius. Taip yra ir tuo atveju, jeigu testamentą priima vienas notaras. Abiem atvejais testamentas paskui perskaitomas testatoriui (Civilinio kodekso 972 straipsnis). Testamentą testatorius turi pasirašyti dalyvaujant notarui ir dviem liudytojams (Civilinio kodekso 973 straipsnis), jį taip pat turi pasirašyti notaras ir liudytojai (Civilinio kodekso 974 straipsnis);
- užantspauduotą testamentą, kurį atspausdina arba ranka surašo testatorius arba kitas asmuo ir pasirašo testatorius; paskui šis testamentas užklijuotame voke pateikiamas notarui ir užantspauduojamas dalyvaujant dviem liudytojams (Civilinio kodekso 976 straipsnis);
- tarptautinį testamentą, kurį testatorius pateikia notarui ir dviem liudytojams, kurie jį pasirašo; paskui šis testamentas pridedamas prie notaro parengtos pažymos ir perduodamas saugoti notarui (1973 m. spalio 26 d. Vašingtono konvencija).

Pagal Civilinio kodekso 895 straipsnį testatorius gali bet kada panaikinti savo testamentą.

Paveldėjimo susitarimai

Paveldėjimo susitarimai iš principo yra uždrausti (Civilinio kodekso 722 straipsnis).

Tačiau nuo 2007 m. sausio mėn. pripažįstama, kad paveldėti turintys asmenys (vaikai) gali iš anksto atsisakyti teisės pateikti ieškinį dėl jų paveldėjimo teisių pažeidimo vieno ar keleto asmenų, turinčių įpėdinio statusą arba jo neturinčių (broliai ar seserys arba jų tiesiosios žemutinės linijos giminaičiai), naudai. Tai reiškia, kad iš anksto atsisakoma ir teisės pareikšti ieškinį dėl paveldimos dalies sumažinimo (Civilinio kodekso 929 straipsnis). Kad toks atsisakymas galiojotų, jis turi būti įformintas autentišku aktu dviejų notarų akivaizdoje. Susitarime reikia nurodyti ir paveldėtojus (taip pat žr. 3 klausimą).

Be to, pagal *inter vivos* padalijimo, įtraukiant vaikaičius (pranc. *donation-partage trans-générationnelle*), taisyklės paveldėti turintys asmenys (vaikai) gali sutikti, kad ne jie, o jų tiesiosios žemutinės linijos giminaičiai paveldėtų visą ar ne visą jiems priklausančią dalį (Civilinio kodekso 1078-4 straipsnis).

2 Ar paskutinė valia turi būti registruojama, ir jeigu taip, kokių būdu?

Visi testamentai, ypač holografiniai testamentai, gali būti notaro užregistruoti Centriniam testamentų registre (pranc. *Fichier central des dispositions de dernière volonté* – FCDDV). Registruojamas ne testamentų turinys, o tik atitinkamo asmens civilinis statusas bei informacija apie testamentą saugantį notarą. Taigi FCDDV vaidmuo yra nukreipti pareiškėją pas testamentą saugantį notarą, o ne atskleisti jo turinį.

FCDDV pasinaudoti gali bet koks asmuo, patekęs mirties liudijimą ar kitą dokumentą, įrodantį asmens, kurio testamentą ieškoma, mirtį. Tada pareiškėjas turi kreiptis į testamentą užregistravusį notarą. Prašymas pateikiamas internetu: <https://www.adsn.notaires.fr/fcddvPublic/profileChoice.htm>.

Apie testamentą turinį notaras gali informuoti tik įpėdinius ir paveldėtojus, išskyrus atvejus, kai apygardos teismo (pranc. *tribunal de grande instance*) pirmininkas nurodo kitaip.

3 Ar taikomi laisvės išreikšti paskutinę valią dėl turto palikimo apribojimai (pvz., privalomoji palikimo dalis)?

Pagal Prancūzijos teisę teisė į privalomąją palikimo dalį suteikiama (paveldėjimas pagal įstatymą taikomas) tik palikėjo tiesiosios žemutinės linijos giminaičiams (vaikams, vaikaičiams ir kt., atsižvelgiant į pirmumo tvarką) ir palikėjo sutuoktiniui, jeigu nėra palikuonių.

Tiesiosios aukštutinės ir šoninės linijos giminaičiai teisių į privalomąją palikimo dalį neturi.

Šios teisės į privalomąją palikimo dalį, kuriomis ribojama laisvė tvarkyti paliekamą turtą savo nuožiūra ir kurių vertė gali kisti atsižvelgiant į palikėjo vaikų skaičių arba įpėdinio pagal įstatymą statusą (vaikas ar sutuoktinis), negali apimti daugiau negu trijų ketvirtadalių palikimo. Įpėdiniai pagal įstatymą negali atsisakyti savo privalomosios palikimo dalies (jei jie neatsisakė paveldėjimo). Tačiau jie gali iš anksto atsisakyti teisės pareikšti ieškinį dėl paveldimos dalies sumažinimo, kuriuo apskundžiamas pernelyg didelis testamentu padovanotas turtas (išankstinis teisės pareikšti ieškinį dėl paveldimos dalies sumažinimo atsisakymas, nurodytas prie 1 klausimo, kalbant apie paveldėjimo susitarimus).

Taigi šie įpėdiniai gali apginti savo teisę į privalomąją palikimo dalį (Civilinio kodekso 721 ir 912 straipsniai).

- Vaikų privalomoji palikimo dalis: ji sudaro pusę palikimo, jeigu palikėjas mirdamas palieka tik vieną vaiką, du trečdalių palikimo, jeigu palieka du vaikus, ir tris ketvirtadalius, jeigu palieka tris vaikus arba daugiau (Civilinio kodekso 913 straipsnis).
- Palikėjų pergyvenusio sutuoktinio privalomoji palikimo dalis: ji sudaro ketvirtadalį paveldimo turto (Civilinio kodekso 914-1 straipsnis). Ši dalis skiriama tik tuomet, jeigu nėra tiesiosios žemutinės ir tiesiosios aukštutinės linijų giminaičių, ir tik kai palikimas atsirado po 2002 m. liepos 1 d.

Teisei į privalomąją palikimo dalį apginti taikytina tvarka

Pareiškė ieškinį dėl palikimo dalies sumažinimo įpėdiniai gali apginti savo teisę į privalomąją palikimo dalį. Taigi, jeigu dėl tiesiogiai ar netiesiogiai padovanoto turto kyla grėsmė vieno ar kelių įpėdinių privalomajai palikimo daliai, laisva (neprivaloma) paliekamo turto dalis gali būti sumažinta padovanoto turto verte (Civilinio kodekso 920 straipsnis).

Šį ieškinį per penkerius metus nuo palikimo atsiradimo arba per dvejus metus nuo grėsmės nustatymo gali pareikšti tik įpėdiniai pagal įstatymą (Civilinio kodekso 921 straipsnis).

Visi pilnamečiai įpėdiniai pagal įstatymą gali iš anksto atsisakyti pareikšti ieškinį dėl palikimo dalies sumažinimo (Civilinio kodekso 929 straipsnis). Toks atsisakymas turi būti įformintas autentišku aktu dviejų notarų akivaizdoje. Atsisakymo aktą atskirai pasirašo kiekvienas atsisakantis asmuo, dalyvaujant tik notarams. Jame tiksliai nurodomi būsimi teisiniai atsisakymo padariniai kiekvienam atsisakančiam asmeniui.

4 Jei paskutinė valia dėl turto palikimo neišreikšta, kas yra paveldėtojas ir kiek turto paveldi?

Jei testamentu nėra, pagal Prancūzijos teisę taikoma tokia paveldėjimo tvarka:

- jeigu sutuoktinio neturintis palikėjas palieka vaikų, palikimas lygiomis dalimis atitenka tiesiosios žemutinės linijos giminaičiams (Civilinio kodekso 734 ir 735 straipsniai);
- jeigu palikėjas yra bevaikis nesuituokęs asmuo, palikimas atitenka palikėjo tėvams, broliams ir seserims, taip pat brolių ir seserų tiesiosios žemutinės linijos giminaičiams (Civilinio kodekso 738 straipsnis);
- jeigu palikėjas neturėjo nei brolių, nei seserų, nei brolių ar seserų tiesiosios žemutinės linijos giminaičių, pusė jo palikimo atitenka tėvui, kita pusė – motinai (Civilinio kodekso 736 straipsnis);
- jeigu tėvas ir motina miršta anksčiau už palikėją, jo palikimas atitenka broliams ir seserims arba jų tiesiosios žemutinės linijos giminaičiams, išskyrus kitus tėvus, tiesiosios aukštutinės arba šoninės linijų giminaičius (Civilinio kodekso 737 straipsnis);
- jeigu palikėjas palieka sutuoktinį, prieš išsprendžiant paveldėjimo klausimą pirmiausia reikia padalyti turtą pagal sutuoktinių turto teisinį režimą. Padalijus turtą pagal sutuoktinių turto teisinį režimą, taikomi tokie principai:
- jei palikėjas turėjo sutuoktinį ir vaikų, sutuoktinis gali pasirinkti viso esamo turto uzufruktą (teisę naudotis daiktu ir gauti iš jo naudos) arba ketvirtadalio turto visišką nuosavybę, jeigu visi vaikai yra bendri abiejų sutuoktinių vaikai, taip pat ketvirtadalio turto visišką nuosavybę, jeigu vienas ar keli vaikai nėra bendri abiejų sutuoktinių vaikai (Civilinio kodekso 757 straipsnis). Jei sutuoktinis miršta nepadaręs pasirinkimo, laikoma, kad jis pasirinko uzufruktą;
- jeigu palikėjas palieka sutuoktinį ir tiesiosios aukštutinės linijos giminaičių, pusė palikimo atitenka sutuoktiniui, ketvirtadalis – tėvui ir ketvirtadalis – motinai. Jeigu vienas iš tiesiosios aukštutinės linijos giminaičių mirė anksčiau už palikėją, jam priklausantis ketvirtadalis atitenka sutuoktiniui (Civilinio kodekso 757-1 straipsnis);
- kai nėra nei tiesiosios aukštutinės, nei tiesiosios žemutinės linijų giminaičių, visas palikimas atitenka palikėją pergyvenusiam sutuoktiniui (Civilinio kodekso 757-2 straipsnis). Nukrypstant nuo Civilinio kodekso 757-2 straipsnio, jei nėra tiesiosios aukštutinės linijos giminaičių, palikėjo broliai ir seserys arba jų tiesiosios žemutinės linijos giminaičiai gauna pusę natūra palikto turto, kurį palikėjas iš savo tiesiosios aukštutinės linijos giminaičių gavo kaip palikimą arba dovaną. Tai yra susigrąžinimo teisė (Civilinio kodekso 757-3 straipsnis). Visas kitas turtas atitenka palikėją pergyvenusiam sutuoktiniui.

Registruotą partnerystę sudarę partneriai

Palikėją pergyvenęs partneris, sudaręs registruotą partnerystę, nėra teisėtas paveldėtojas. Tačiau jis turi teisę gauti testamentinę išskirtinę.

Taigi registruotas partneris nelaikomas palikėjo įpėdiniu. Remiantis Civilinio kodekso 515-6 straipsniu, registruoti partneriai turi tik laikiną teisę neatlygintinai naudotis šeimos būstu (ir baldais) vienus metus po partnerio mirties, jei tai buvo jų pagrindiniai namai, kuriuose jie faktiškai gyveno, kai mirė palikėjas. Taigi jis paveldi tik tuomet, jeigu testamente buvo nurodytas kaip įpėdinis.

Kai yra vaikų (neatsižvelgiant į tai, ar jie bendri poros vaikai ar ne), palikėją pergyvenusiam partneriui testamentu galima palikti tik laisvą palikimo dalį. Laisva palikimo dalis būna įvairi ir priklauso nuo vaikų skaičiaus: trečdalis turto, jeigu yra du vaikai, ketvirtadalis turto, jeigu vaikų yra trys arba daugiau (žr. pirmiau pateiktą informaciją).

Kai vaikų nėra, visą turtą testamentu galima palikti palikėją pergyvenusiam partneriui arba trečiajam asmeniui, nes įpėdinių pagal įstatymą nėra. Tačiau jeigu dar gyvi palikėjo tėvai, jie gali prašyti grąžinti turtą, jų duotą mirusiam vaikui; vienam iš gyvų tėvų grąžinamas turtas negali viršyti ketvirtadalio palikimo (Civilinio kodekso 738-2 straipsnis).

5 Kokia institucija kompetentinga:

5.1 spręsti paveldėjimo klausimus?

Paveldėjimo klausimus Prancūzijoje sprendžia notari. Jų dalyvavimas būtinas, jeigu palikime yra nekilnojamojo turto. Jeigu tokio turto nėra, jų dalyvavimas neprivalomas.

Notaras faktų patvirtinimo akte (pranc. *acte de notoriété*) nustato, kad palikimas perduotas, ir parengia nekilnojamojo turto pažymą, pagal kurias galima nustatyti, kad mirus asmeniui nekilnojamas turtas yra perduotas. Notaras padeda įpėdiniams įvykdyti jų mokestines prievoles (per nustatytą laiką parengti ir pateikti pareiškimą dėl paveldėjimo, sumokėti paveldėjimo mokestį). Atsižvelgdamas į įpėdinių skaičių ir valią, notaras, parengęs turto padalijimo aktą (pranc. *acte de partage*), organizuoja turto paskirstymą įpėdiniams, jeigu ji galima paskirstyti atsižvelgiant į turto sudėtį.

Kilus ginčui, dalykinę ir teritorinę jurisdikciją jį spręsti turi palikimo atsiradimo vietos apygardos teismas.

5.2 priimti pareiškimą dėl paveldėjimo atsisakymo arba priėmimo?

Jurisdikciją priimti pareiškimus dėl paveldėjimo atsisakymo arba palikimo priėmimo pagal apyrašą turi palikimo atsiradimo vietos apygardos teismo kanceliarija.

Jeigu paveldėjimas priimamas besąlygiškai, jokios specialios procedūros nebūtinės.

5.3 priimti pareiškimą dėl testamentinės išskirtinės priėmimo arba atsisakymo?

Jurisdikciją priimti pareiškimus dėl viso turto testamentinės išskirtinės ir dalies turto testamentinės išskirtinės atsisakymo turi palikimo atsiradimo vietos apygardos teismas. Pagal Prancūzijos teisę pareiškimo dėl atskiros testamentinės išskirtinės atsisakymo pateikti nereikia.

5.4 priimti pareiškimą dėl privalomosios palikimo dalies priėmimo arba atsisakymo?

Teisė priimti paveldėjimą ar jo atsisakyti yra nedaloma. Ji apima visą palikimą, todėl negali būti taikoma tik privalomajai daliai.

Tačiau įpėdiniai gali atsisakyti teisės kreiptis dėl testamentu padovanoto turto, dėl kurio kyla grėsmė jų privalomajai daliai, sumažinimo.

6 Trumpai aprašykite nacionalinės teisės procedūrą, pagal kurią sprendžiami paveldėjimo klausimai, įskaitant turto realizavimo ir padalijimo klausimus (taip pat nurodykite, ar paveldėjimo procedūrą turi pradėti teismas ar kita kompetentinga institucija, ar ji pradeda automatiškai).

Teisė į palikimą atsiranda mirus asmeniui pagal paskutinę palikėjo gyvenamąją vietą.

Mirus palikėjui, įpėdiniai turi tris galimybes: priimti paveldėjimą besąlygiškai, priimti palikimą pagal apyrašą arba atsisakyti paveldėjimo.

Besąlygiškai priimti paveldėjimą galima tiesiogiai arba netiesiogiai (Civilinio kodekso 782 straipsnis). Netiesiogiai jis priimamas tuomet, kai teisę į paveldėjimą turintis asmuo atlieka veiksma, kuris neišvengiamai reiškia jo ketinimą priimti paveldėjimą ir kurį atlikti jis turėtų teisę tik kaip paveldėjimą priėmęs įpėdinis (Civilinio kodekso 783 straipsnis).

Palikimo priėmimas pagal apyrašą reiškia, kad apygardos teismo, kurio jurisdikcijai priklausančioje teritorijoje atsirado palikimas, kanceliarijai turi būti pateiktas pareiškimas (Civilinio kodekso 787 ir 788 straipsniai). Kartu su pareiškimu arba ne vėliau nei per du mėnesius nepateikiamas palikimo apyrašas. Šį apyrašą privalo parengti notaras, aukciono rengėjas arba antstolis (Civilinio kodekso 789 straipsnis). Jeigu apyrašas nepateikiamas, paveldėjimas laikomas priimtu besąlygiškai (Civilinio kodekso 790 straipsnis). Į apyrašą įtraukiamas visas paveldimas turtas ir įsipareigojimai.

Palikimo priėmimas pagal apyrašą leidžia įpėdiniams užtikrinti, kad įpėdinio asmeninis turtas nebūtų painiojamas su paveldimu turtu, būtų išlaikytos visos su paveldėjimu susijusios teisės, kurias jie anksčiau turėjo į palikėjo turtą, ir įpėdiniai privalėtų padengti tik tas paveldėtas skolas, kurios neviršija jų priimto turto vertės. Įpėdiniai paveldės ir įsipareigojimus, tačiau tik neviršijančius jų priimto paveldėto turto vertės.

Paveldėjimo atsisakymas niekada nepreziumuojamas ir turi būti aiškus. Kad būtų taikytinas trečiųjų šalių atžvilgiu, jis turi būti atsiųstas arba pateiktas teismui, kurio jurisdikcijoje palikimas atsirado (Civilinio kodekso 804 straipsnis). Jei įpėdiniai paveldėjimo atsisako, jie nelaikomi kada nors buvę įpėdiniais.

Teise priimti paveldėjimą ar jo atsisakyti galima pasinaudoti per 10 metų, o pasibaigus šiam terminui laikoma, kad įpėdinis paveldėjimo atsisakė. Tačiau įpėdiniui gali būti nurodyta apsispręsti (Civilinio kodekso 771 straipsnis) ir šiuo atveju jis privalo pateikti atsakymą per du mėnesius. Jei per šį apsisprendimo laikotarpį įpėdinis nepriima sprendimo, laikoma, kad jis priėmė paveldėjimą be sąlygų.

Pagal Prancūzijos teisę paveldėjimo klausimai sprendžiami taikiai, be teismo įsikišimo. Teismo gali būti paprašyta įsikišti tik tuomet, jeigu įpėdiniai nesutaria. Dauguma paveldėjimo klausimų sprendžiami taikiai, padedant notarui. Tačiau tam tikrais atvejais sprendžiant paveldėjimo klausimus į notarą galima nesikreipti, visų pirma jei palikėjas nepaliko nekilnojamojo turto. Nusprendę kreiptis į notarą, įpėdiniai gali pasirinkti jį savo nuožiūra. Jeigu įpėdiniai nesutaria dėl notaro pasirinkimo, kiekvienas įpėdinis gali pasirinkti savo notarą.

Pasirinkus notarą, toliau reikia nustatyti palikėjo turto sudėtį atsižvelgiant į palikėjo pasirinktą sutuoktinių turto teisinį režimą, anksčiau padovanotą turtą ir kt. Siekdamas nustatyti paliekamo turto sudėtį, į kurią reikia atsižvelgti, notaras apklausia įvairias įstaigas (draudimo bendroves, bankus ir kt.) ir paprašo įpėdinių užtikrinti, kad nekilnojamas turtas arba kitas nebiržinis turtas būtų įvertintas. Taip pat gali prireikti sudaryti kilnojamojo turto apyrašą. Įsipareigojimai nustatomi sudarius palikėjo skolų apyrašą atsižvelgiant į paprastas sąskaitas faktūras, mokėtinus mokesčius, grąžintinas išmokas, garantinius raštus arba buvusiam sutuoktiniui mokamas jo išlaikymo išmokas.

Mirus palikėjui, įpėdiniai tampa bendrais viso paveldėto turto savininkais, kol turtas padalijamas. Šie bendraturčiai tokiais pat dalimis atsakingi ir už įsipareigojimus. Sprendimai dėl bendro turto pardavimo (vadinamojo disponavimo turtu) turi būti primami vienbalsiai. Tačiau administravimo sprendimai gali būti priimami ne mažiau kaip dviejų trečdalių asmenų, turinčių teisę į bendrą turtą, balsų dauguma. Be to, visi bendraturčiai gali imtis bendram turtui išsaugoti būtinų priemonių. Nepavykus susitarti, gali įsikišti teismas, kad būtų galima nepaisyti tam tikrų bendraturčių leidimo.

Paveldimą turtą padalijus įpėdiniams, turtas nebėra bendras. Turtas padalijamas arba taikiai (bendrasis principas pagal Civilinio kodekso 835 straipsnį), jeigu turto gavėjai susitaria, arba, jeigu nesusitariama, po teismo proceso, dalyvaujant notarui (išimtis pagal Civilinio kodekso 840 straipsnį). Be to, gali būti padalytas visas turtas arba jo dalis, jeigu tam tikras turtas lieka bendras (pavyzdžiui, nustačius užufruktą). Bet kuris įpėdinis gali paprašyti turtą padalyti (Civilinio kodekso 815 straipsnis). Dėl tokio padalijimo kreiptis gali ir bendraturčio kreditorius (Civilinio kodekso 815-17 straipsnis).

Šiuo paskutiniu paveldėjimo klausimų sprendimo etapu reikia įforminti turto perdavimą įpėdiniams. Taigi reikia išduoti nuosavybės pažymą siekiant patvirtinti faktą, kad įpėdiniai yra naujieji turto – nekilnojamojo turto, ūkinių bendrijų dalių, transporto priemonių arba vertybinių popierių – savininkai. Nekilnojamojo turto atveju įpėdiniai nuosavybės pažymą turi įregistruoti nekilnojamojo turto registre. Tai taikytina ir ūkinių bendrijų atveju, kai pažymą reikia užregistruoti komercines ir įmonių bylas nagrinėjančio teismo kanceliarijoje (pranc. *tribunal du commerce et des sociétés*).

Jei turtas nepadalijamas, įpėdiniai ir toliau yra bendraturčiai.

7 Kaip ir kada asmuo tampa įpėdiniu ir testamentinės išskirtinės gavėju?

Pagal Prancūzijos teisę, asmeniui mirus prasideda paveldėjimo procesas ir įpėdiniai pagal įstatymą automatiškai tampa paveldimo turto bendraturčiais. Šie paveldėtojai automatiškai įgyja teisę į palikėjo turtą, teises bei veiksmus (Civilinio kodekso 720 ir 724 straipsniai), ir tai iš esmės suteikia jiems galimybę iškart fiziškai perimti paveldimą turtą. Tačiau jie vis tiek turi nuspręsti, ar priimti paveldėjimą besąlygiškai, priimti palikimą pagal apyrašą arba atsisakyti paveldėjimo (žr. paaiškinimą prie 6 klausimo).

Viso turto testamentinės išskirtinės ir dovanos gavėjai minėtą teisę turi tik tais atvejais, kai nėra paveldėtojų pagal įstatymą (Civilinio kodekso 1006 straipsnis). Jei paveldėtojų pagal įstatymą yra, jiems turi būti nurodyta pateikti testamentinę išskirtinę (Civilinio kodekso 1004 straipsnis).

Dalies turto testamentinės išskirtinės gavėjai ir atskiros testamentinės išskirtinės gavėjai privalo kreiptis į atitinkamus automatiškai teisę įgijusius įpėdinius (Civilinio kodekso 1011 ir 1014 straipsniai). Būtent per juos jie gaus savo testamentinę išskirtinę.

Paveldimo turto perdavimo valstybei atvejais turtas perduodamas valstybei. Valstybei atstovauja Valstybės turto administracija (pranc. *Administration des domaines*).

8 Ar įpėdiniai atsako už mirusiojo skolas, ir jei taip, kokiomis sąlygomis?

Besąlygiškai paveldėjimą priėmęs viso arba dalies turto įpėdinis už turtui priskiriamas skolas ir taikytinus mokesčius atsako neribotą laiką. Jis turi sumokėti tik tokias testamentines išskirtines sumas, kurios neviršija paveldėto turto vertės atskaičius skolas (Civilinio kodekso 785 straipsnis).

Jeigu yra keli įpėdiniai, paveldėtas skolas ir paveldėjimo mokesčius kiekvienas asmeniškai privalo padengti pagal jam priklausančią paveldėtą dalį (Civilinio kodekso 873 straipsnis).

Jeigu įpėdinis nusprendė paveldėjimą priimti besąlygiškai, jis be apribojimų turi padengti visas palikėjo skolas ir mokesčius. Tačiau jis gali prašyti atleisti nuo visos pareigos padengti paveldėtą skolą arba nuo dalies tokios pareigos, jeigu paveldėjimo momentu galėjo nežinoti apie tokį įsipareigojimą ir jeigu apmokėjęs šias skolas galėtų labai sumažėti jo asmeninis turtas.

- Jeigu įpėdinis pasirinko palikimą priimti pagal apyrašą, jis privalo padengti tik paveldėtas skolas, kurios neviršija priimto turto vertės.

- Jeigu įpėdinis paveldėjimo atsisakė, skolų padengti neprivalo.

9 Kokių dokumentų ir (arba) informacijos paprastai reikalaujama registruojant nekilnojamąjį turtą?

Pagal Civilinio kodekso 710-1 straipsnį žemės registracijos įforminimui gali būti naudojami tik Prancūzijoje veiklą vykdančio notaro sudaryti autentiški aktai, teismo sprendimai bei administracinės įstaigos išduoti oficialūs dokumentai.

Jei paliekamas ir nekilnojamas turtas, notaras privalo išduoti notaro pažymą arba „nekilnojamojo turto pažymą“. Šiuo autentišku dokumentu įforminamas teisių į nekilnojamąjį turtą perdavimas įpėdiniams. Jis turi būti užregistruotas nekilnojamojo turto registre (pranc. *service de publicité foncière*). Turto vertę įpėdiniai turi deklaruoti, ir ji turi būti nurodyta dokumente. Ji turi atitikti rinkos vertę.

9.1 Ar administratorius skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius? Jei jis skiriamas privalomai arba privalomai to paprašius, kokių veiksmų tam reikia imtis?

Pagal Prancūzijos teisę administratoriaus dalyvavimas nenumatytas ir jo nereikalaujama. Tačiau administratorius gali dalyvauti, jeigu jį paskiria teismas. Už informacijos įtraukimą į nekilnojamojo turto registrus atsakingi įpėdiniai, kuriems padeda notaras. Palikėjas gali paskirti testamentinio vykdymo, kurio įgaliojimai nustatyti Civilinio kodekso 1025 ir paskesniuose straipsniuose.

9.2 Kas įgaliotas vykdyti mirusiojo paskutinę valią ir (arba) administruoti turtą?

Disponuoti paliktu turtu ir jį administruoti privalo įpėdiniai. Kilus ginčui, jurisdikciją jį spręsti turi palikimo atsiradimo vietos apygardos teismas.

Teismas gali paskirti palikto turto administratorių, kad jis atstovautų visiems įpėdiniams pagal jam suteiktus įgaliojimus (Civilinio kodekso 813-1 straipsnis).

Pagal Prancūzijos teisę palikimą taip pat galima administruoti suteikus kitų rūšių įgaliojimus, visų pirma po mirties vykdomą įgaliojimą (Civilinio kodekso 812 straipsnis), kuriuo gyvas palikėjas gali paskirti administratorių administruoti arba valdyti visą palikimą arba jo dalį įpėdinių vardu. Kitos galimybės yra įprastas įgaliojimas (Civilinio kodekso 813 straipsnis), kuriam taikomos įprastinės teisės normos, ir galiausiai jau minėtas teismo įgaliojimas.

9.3 Kokie yra administratorių įgaliojimai?

Įpėdiniai, automatiškai įgyjantys teisę į turtą, teises bei veiksmus, turi visus įgaliojimus. Jeigu kyla sunkumų arba sustabdomas testamentų vykdymas, gali būti kreipiamasi į teismą ir paskirtas administratorius. Tokiu atveju įgaliotojo atstovo uždavinys – laikinai administruoti palikimą, jei vienas ar keli įpėdiniai palikimo atžvilgiu nesiima veiksmų, nevykdo įsipareigojimų ar veikia netinkamai. Vykdydamas savo įgaliojimus, administratorius užtikrina palikimo apsaugą, jį prižiūri ir administruoja (813-4 straipsnis). Neviršydamas suteiktų įgaliojimų, administratorius visiems įpėdiniams taip pat atstovauja civiliniuose ir teismo procesuose (Civilinio kodekso 813-5 straipsnis).

10 Kokie dokumentai vykstant paveldėjimo procedūrai ar ją užbaigus pagal nacionalinę teisę paprastai išduodami paveldėtojų statusui ir teisėms patvirtinti? Ar jie turi konkrečią įrodomąją galią?

Pagal Prancūzijos teisę faktų patvirtinimo aktas (pranc. *acte de notoriété*) – tai dokumentas, kurį paprastai išduoda notaras įpėdinio statusui patvirtinti (Civilinio kodekso 730-1 straipsnis), nors šį statusą galima įrodyti ir kitais būdais. Faktų patvirtinimo aktas yra oficialus dokumentas, įvardijantis įpėdinius ir nurodantis jų dalis palikime. Dėl šios priežasties palikėjo artimieji privalo pateikti notarui dokumentus, kuriuose nurodyti paveldintys šeimos nariai (šeimos knyga (pranc. *livret de famille*), vedybų sutartį, teismo sprendimą dėl santuokos nutraukimo, ir kt.). Faktų patvirtinimo aktas yra juridinę galią turintis dokumentas, jei neįrodyta priešingai. Nedidelės vertės palikimo atveju vietoj jo galima pateikti paprastą paveldėjimo pažymą, pasirašytą įpėdinių. Prireikus notaras gali sudaryti apsisprendimą dėl paveldėjimo įforminantį aktą (pranc. *acte d'option successorale*) ir nekilnojamojo turto pažymą. Paveldėjimas užbaigiamas turto padalijimu, kuris dažnai įforminamas padalijimo aktu (pranc. *acte de partage notarié*).

Paskutinis naujinimas: 23/09/2019

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.